

Posudek diplomové práce

Bc. Mirjam Kreisel

Stilisierung der Mündlichkeit in der zeitgenössischen tschechischen Prosa als Übersetzungsproblem für das Sprachenpaar Tschechisch-Deutsch

Praha 2020. 139 str. včetně příloh.

Posuzovaná diplomová práce teoreticko-empirického charakteru je věnována problematice překladau stylizace mluvenosti ve směru čeština – němčina. Diplomantka si k výzkumu vybrala tři díla současné české literatury a jejich překlady do němčiny. Zkoumá na nich vybrané rysy mluvenosti, a to pomocí korpusové kvantitativní a kvalitativní analýzy. Autorka se snaží rozlišovat mezi tzv. adaptovaným a mimetickým druhem mluvenosti a k analýze využívá vlastního modelu výzkumné metody, který představuje hlavní přínos práce a dokazuje autorčinu schopnost aplikovat teoretické poznatky na empirickém materiálu.

Cílem je popsat a prozkoumat problematiku stylizace mluvenosti na ukázkách z románů Jiřího Hájíčka (*Dešťová hůl*), Emila Hakla (*Umina verze*) a Terezy Semotamové (*Ve skříni*) a na německých překladech těchto ukázek. Diplomantka porovnává originály a překlady s ohledem na prvky mluvenosti a výsledky tohoto srovnání vztahuje k celému překladatelskému procesu.

Teoretická část práce popisuje jazykové fenomény bezprostředně spjaté s mluveností (historický vývoj, spisovný a nespisovný jazyk, obecná čeština, variety a varianty, mluvená čeština a mluvená němčina), dále literární pojmy potřebné k popisu mluvenosti (narrativní kontext, stylizace mluvenosti v literatuře) i pojetí mluvenosti v české a německy psané literatuře. Další popisovanou oblastí v této části práce jsou translatologická východiska, především problematika ekvivalence a překladatelských posunů. Autorka také uvádí díla, která se zabývají překladem stylizované mluvenosti.

V empirické části popisuje v kvantitativní analýze jednotky mluvenosti především z hlediska jazykovědného, v kvalitativní analýze si pak všímá funkčního zařazení celého textu a jeho stylu. Návrh modelu pro tento typ analýzy je zcela náležitý a nutno zdůraznit, že myšlenka vytvoření takového modelu je inovativní – téma je tímto způsobem pro jazykový pár čeština – němčina zpracováno poprvé a předkládaná diplomová práce může sloužit jako inspirace a metodologický základ pro další výzkum. Těžiště navrženého modelu je popsáno v podkapitole 3.4.

V kapitole 4 (*Fazit*) autorka shrnuje svá pozorování, vyhodnocuje provedený výzkum a konstatuje, že navržený model k analýze stylizace mluvenosti obstál. Potvrzuje, že mluvenost je nedílnou součástí současné české literatury a autoři s ní pracují velmi individuálně. V některých textech je v tomto ohledu zásadní např. fonologická rovina (*Umina verze*), jinde rovina morfologická (*Dešťová hůl*), v románu *Ve skříni* jeho autorka pracuje zejména s lexikální rovinou, především s částicemi. Tato pozorování jsou vztahena k prvkům mluvenosti v překladech (ve všech třech překladech jsou prostředkem k jejímu vyjádření např. stažení předložky a určitého členu a eliminace tzv. *schwa* u sloves v 1. os. sg. (*ich hab*)). Zajímavé závěry se týkají také expresivity, emotivní funkce jazyka. Diplomantka také konstatuje, že mimetický typ mluvenosti bývá převáděn důsledněji než typ adaptovaný, uvádí k tomu vhodné argumenty a vše náležitě vztahuje i k teoretickým úvahám uvedeným v první části práce. Také je tematizován výhled do budoucna, ve kterém diplomantka nabízí jako

vhodný např. bližší výzkum částic a sémanticky vyprázdněných adverbii, které odpovídají typu adaptované mluvenosti, nebo hlubší analýzu syntaktických prostředků včetně morfosyntaktické anotace textů a statistického vyhodnocení.

Diplomová práce je náležitě a přehledně strukturována, je psána kultivovaným jazykem a odborným stylem. Pracuje s dostatečným množstvím odborné literatury, kterou správně cituje, neopomíná ani literaturu nejnovější a sleduje aktuální diskusi v rámci této problematiky (např. Cvrček et al., 2020 nebo *Akademický slovník současné češtiny*). Práce obsahuje pouze několik málo překlepů či přehlédnutí, např. na str. 3 (*Marterarbeit*), 23 (*Belič*).

Diplomová práce Bc. Mirjam Kreisel nesporně splnila stanovený cíl a může posloužit jako inspirace pro další výzkum. Doporučuji také zvážit možnost rozšířit ji a předložit jako další kvalifikační práci, která bude vycházet z většího množství textového materiálu. Předkládaná diplomová práce svou důkladností, pečlivostí a využitím vlastní výzkumné metody převyšuje požadavky kladené na diplomové práce na Ústavu translatologie FF UK.

Na základě výše uvedeného doporučuji diplomovou práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „výborně“.

V Praze dne 24. ledna 2021

Mgr. Věra Kloudová, Ph.D.

vedoucí práce